

LESVOORBEREIDING

A Identificatiegegevens

student(e)		stageschool	
klas	1 EBaLo	stageklas	2 ^{de} leerjaar
stageles nr.		mentor	
vaklector	Bart Pieters	datum stageles	
		begin- en einduur	

leergebied	Aardrijkskunde	onderdeel	Aardrijkskundige vaardigheden, onderzoek en denken
lesonderwerp	opstellen van het klasplan (kaartgebruik en oriëntatie)		

Deze leerstof is voor de leerlingen:

- ☐ herhaling
☒ nieuw
☐ verdieping

B Opvolging: algemene beoordelingen

voorbereiding (1ste versie)			
besproken met vaklector	Bart Pieters	op datum van	
nagezien door mentor		op datum van	
bedenkingen door de mentor/vaklector: ☐ met deze lesvoorbereiding mag je lesgeven. ☒ deze les aanpassen rekening houdend met volgende feedback (zie lesvoorbereiding): ☐ deze les opnieuw maken want: à Maak op voorhand een eigen grondplan van jouw klas (bv. PPT) in functie van je bordschema en individuele oefenkansen van de kinderen. Trek foto's van je klas vanuit verschillende hoeken en van de verschillende voorwerpen (deur, bord, bureau, banken, raam, ...). à Welk concreet materiaal (lego, duplo, domino, suikerklontjes, kaplablokken, ...) ga jij gebruiken tijdens het zelfstandig en klassikaal opbouwen van het klasplan? ☐ herwerkte versie aanwezig tijdens de lesrealisatie			

C Inleidende rubrieken

leerplansituering
(max. 3 doelen)

☐ [ZILL](#)
☒ [Op.stap](#)

☒ [Leer Lokaal](#)

☒ [Leerplan Go!](#)

☐ [RKG](#)

- Op Stap G-routedoelen:**

4.3.GL2.1: De leerlingen kunnen met betrekking tot aardrijkskundige vaardigheden: zichzelf in de werkelijke ruimte oriënteren met behulp van verschillende methoden: plattegrond

- Leer Lokaal:**

Basisdoelen

1

Plaatsen en voorwerpen op een plattegrond of een kaart situeren.

IDW rui 1

8.21

7 jaar

Fase 3

Leerlijn

IDW rui 1

Oriënteren in de ruimte

(Ik en de wereld – Ruimte)

2

Een plattegrond gebruiken als hulpmiddel om de weg terug te vinden.

IDW rui 1

8.23

7 jaar

Fase 3

Leerlijn

IDW rui 1

Oriënteren in de ruimte

(Ik en de wereld – Ruimte)

- Leerplan Go!**

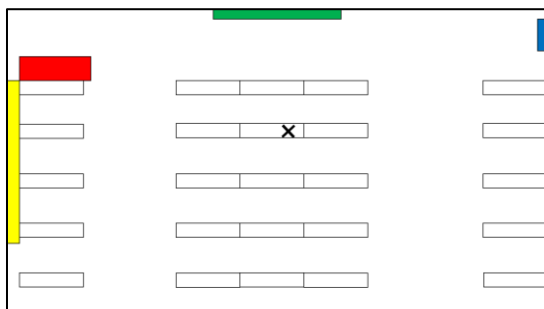
35502	Ruimtebeleving, ruimtelijke oriëntatie en kaartvaardigheid - Oriëntatie in de voorgestelde ruimte 2D (plattegrond, luchtfoto, satellietbeeld, kaart, globe)	Oriëntatie op de plattegrond	De plattegrond oriënteren (richten) op basis van herkenningspunten in de werkelijke ruimte.
35506	Ruimtebeleving, ruimtelijke oriëntatie en kaartvaardigheid - Oriëntatie in de voorgestelde ruimte 2D (plattegrond, luchtfoto, satellietbeeld, kaart, globe)	Oriëntatie op de plattegrond	De voorgestelde elementen identificeren en benoemen op de plattegrond van de school (of een andere vertrouwde omgeving).
35510	Ruimtebeleving, ruimtelijke oriëntatie en kaartvaardigheid - Oriëntatie in de voorgestelde ruimte 2D (plattegrond, luchtfoto, satellietbeeld, kaart, globe)	Oriëntatie op de plattegrond	Iets of iemand lokaliseren op de plattegrond van de school (of een andere vertrouwde omgeving).

concretisering leerplandoelen op leerlingniveau	- Ik kan de inrichting van onze klas van bovenaf tekenen op een eenvoudig klasplan. - Ik kan een klasplan lezen en op basis daarvan de juiste plaats of het juiste voorwerp aanduiden.
beginsituatie	
voorkennis van de klasgroep	De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: dichtbij, veraf, voor, achter, opzij, boven, onder, tussen, binnen, buiten, hoog, laag, in, uit, naast, midden. (minimumdoel 4.3.1) De leerlingen herkennen en benoemen basisvoorwerpen in de klas (kast, deur, raam...).
leerlingspecifieke gegevens	(zelf in te vullen, mentor bevragen, aantal leerlingen, wie verdient extra aandacht/ ondersteuning en hoe zal ik dat realiseren...)
organisatie	Normale klasopstelling waarbij de kinderen in duo's moeten kunnen werken. Vooraan staat voor aanvang van de les een demonstratietafel (bureau of bank) klaar met al het nodige materiaal (A3 bladen en zakjes met concreet materiaal).
leerinhoud/kernbegrippen	Voorwerpen in de klas: deur, raam, bord, kast, bureau, banken ... Ruimtelijke begrippen: vooraan, achteraan, links, rechts, naast, dichtbij en veraf. Oriëntatie: de lange en korte zijde van de klas herkennen en het blad op dezelfde manier leggen. Voorstelling: een blokje stelt een voorwerp uit de klas voor. Relatieve ligging: voorwerpen op de juiste plaats ten opzichte van elkaar leggen. Van 3D naar 2D: de klas eerst nabouwen met blokken en deze daarna omlijnen tot een schematisch klasplan. Een klasplan lezen: voorwerpen en plaatsen op het plan herkennen en aanduiden. Cruciale deelstappen - De klas observeren en de belangrijkste voorwerpen benoemen. - Het blad op dezelfde manier oriënteren als de klas. - Eerst herkenbare referentiepunten plaatsen, zoals de deur, het bord en het bureau. - De overige voorwerpen op de juiste plaats leggen. - De blokken omlijnen en wegnemen. - Het klasplan lezen en de gevraagde plaatsen aanduiden. Aandachtspunt: behoud tijdens de hele les dezelfde oriëntatie van het klasplan en ondersteun elke stap visueel via de demonstratietafel, het bord en een voorbeeldplan.
bronnen (volgens APA-normen)	- Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Op Stap, leerroutes voor iedereen. Geraadpleegd op 3 september 2026. - OVS.G. (z.d.). <i>Leerlokaal</i>. Geraadpleegd op 3 september 2026. - GO!. Doelenlijst WO ruimte – 2^{de} leerjaar. Geraadpleegd op 3 september 2026.

D Checklist didactische bouwstenen

1. Activeer relevante voorkennis. 2. Geef duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructies. 3. Gebruik voorbeelden. 4. Combineer woord en beeld. 5. Laat leerstof actief verwerken. 6. Zoek manieren om te achterhalen of de hele klas het begrepen heeft. 7. Ondersteunen bij moeilijke opdrachten. 8. Spreid oefening met leerstof in de tijd. 9. Zorg voor afwisseling in oefentypes. 10. Gebruik toetsing als leer- en oefenstrategie. 11. Geef feedback die leerlingen aan het denken zet. 12. Leer je leerlingen effectief leren.	Fase 1	Fase 2
---	--------	--------

E Visuele ondersteuning (zelf ontworpen bordschema's, synthesesedia)



F Lesverloop: Leerinhouden en didactisch handelen

Inleiding		
timing: 10 min. (noteer hier het klokuur)	werkvorm: Onderwijsleergesprek, opdracht geven, bewegingsopdracht	onderwijs- en leermiddelen: - concrete voorwerpen uit de klas (bord, banken, ...) - bordschema
Welke voorkennis wil je activeren? • de namen van vertrouwde voorwerpen in de klas: deur, raam, bord, kast, bureau, bank ... • het correcte gebruik van de lidwoorden de en het; • ruimtelijke begrippen zoals voor, achter, naast, links, rechts, dichtbij en veraf; • het herkennen van de eigen plaats en die van klasgenoten; • het situeren van voorwerpen ten opzichte van elkaar: De kast staat naast de deur; • het herkennen van de lange en korte zijde van de klas.		

1. Voorwerpen in de klas benoemen (OLG)

Lk.: We kijken eerst goed rond in onze klas. Welke voorwerpen zien jullie?

Lln.: Benoemen en duiden aan: **de deur, de kast, het bord, het bureau, de banken, het raam, de wastafel, de computer, de vuilbak, de brooddozenbak, de boekenkast, het prikbord, ...**

Lk. Noteert mee aan het bord (zie bijlage), houdt het tempo voldoende hoog, besteedt aandacht aan de lidwoorden en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.

2. Oriëntatie in de klas (OLG, OG en bewegingsopdracht)

Lk.: Geeft onderstaande instructies, zorgt ervoor dat alle kinderen zeker aan bod komen, houdt het tempo voldoende hoog en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.

- OG: De kinderen/het kind die/dat het dichtst/verst van de deur/de kast/het raam/ het bord/... / staan/staat **op mijn teken** (klap, start, ...) recht.
- OG: De kinderen van de eerste/tweede/derde/... gaan **op mijn teken** (klap, start, ...) achter hun stoel op hun hurkje zitten.
- OG: De kinderen die links/rechts aan de bank zitten (of langs de kant van het raam/deur) springen **op mijn teken** (klap, start, ...) 5 keer in de lucht.
- OG: Het kind dat voor/achter/links/rechts leerling X zit draait **op mijn teken** (klap, start, ...) 1 keer rond.
- OG: De kinderen die flink op hun stoel zitten zeggen **op mijn teken** (klap, start, ...) 'Wat goed!/six seven/ ...'.

Lk.: *Stelt onderstaande vragen, houdt het tempo voldoende hoog en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.*

- Welke zijde van de klas is het langst/kortst? **(antwoorden afhankelijk van de eigen klasopstelling)**
- Welk voorwerp staat/hangt er het dichtst/verst van de deur/het bord/ het raam/? **(antwoorden afhankelijk van de eigen klasopstelling)**
- Welke voorwerpen staan er vooraan/achteraan/links/rechts in de klas? **(antwoorden afhankelijk van de eigen klasopstelling)**
- ...

*Lk. vertelt dat iedereen nu wel weet wie waar zit en hoe onze klas eruit ziet, maar hoe kunnen we onze klas vanavond beschrijven aan mama en/of papa? – **plan, foto***

Lk. brengt het hoofddoel aan bord en verwijst naar het klassikale doelenbord.

Kern		
timing: 30 min. (noteer hier het klokuur)	werkvormen: onderwijsleergesprek, leergesprek, duowerk, demonstreren	onderwijs- en leermiddelen: - <i>per 2 leerlingen:</i> zakje met concreet materiaal (lego, duplo, domino, suikerklontjes, kaplablokken, ...), A3 papier - <i>klassikaal:</i> demonstratietafel, concreet materiaal, potlood, bordschema, timer
leerplandoelen: <aanvullen vanuit geselecteerde leerplan pagina 2>		

1. Opstellen van het klasplan (OLG, duowerk en demonstratie)

Lk.: *Geeft onderstaande instructies, zorgt ervoor dat alle leerlingen van het gekregen materiaal afblijven en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.*

- OG: De uitdelers van de klas mogen per 2 leerlingen, 1 zakje en 1 blad papier uitdelen.
- OG: Alle kinderen van de klas nemen **op mijn teken** (klap, start, ...) een tekenpotlood.
- OG: Je blijft nog van het gekregen materiaal af.

Lk. toont het 'lege' A3 blad en vertelt aan de kinderen dat dit onze klas is. Duid eens allemaal op jullie eigen blad het bureau/de deur/het bord/... aan. Oei, oei, hoe komt het dat dit niet lukt? – leeg blad

Stappenplan:

Lk.: *Stelt vragen, geeft opdrachten, doet zelf mee aan de demonstratietafel, controleert na elke stap de duo's en bekrachtigt de kinderen die het gewenste gedrag vertonen positief.*

- **stap 1:** toon, op mijn teken, met jullie vinger een lange/korte zijde/kant van het blad papier.
- **Stap 2:** leg nu dit blad papier zo op jullie bank dat de lange/korte kant van het blad papier overeenkomt met de lange/korte kant van de klas.
- **Stap 3:** het kindje links aan de bank (of aan de kant van de deur/raam) neemt op mijn teken 1 blokje uit het zakje. Dit blokje stelt vanaf nu de deur van onze klas voor. Leg op mijn teken 'de deur' (dit blokje) op de juiste plaats op het blad papier. Het andere kindje (rechts aan de bank) denkt mee en controleert.
- **Stap 4:** het kindje rechts aan de bank (of aan de kant van de deur/raam) neemt op mijn teken 1 blokje uit het zakje. Dit blokje stelt vanaf nu het bureau van de leerkracht voor. Leg op mijn teken 'het bureau' (dit blokje) op de juiste plaats op het blad papier. Het andere kindje (links aan de bank) denkt mee en controleert.
- **Stap 5:** analoog aan voorgaande stappen, maar laat ze nu hun eigen bank (duo) op het blad papier plaatsen.

Slot: evaluatie/reflectie/feedback		
timing: 10 min. (noteer hier het klokuur)	werkvorm: Individuele opdracht, leergesprek	onderwijs- en leermiddelen: - <i>individueel:</i> klasplan, kleurpotloden, potlood - bord

Lk.: *Geeft onderstaande instructies, haalt de 'grote' klasplannen op, deelt de individuele klasplannen uit en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.*

- OG: Noteer jullie namen op jullie klasplan.
- OG: Neem in stilte en op mijn teken jullie kleurpotloden.
- OG: Noteer je naam op jouw eigen, individuele klasplan.

Lk.: *Geeft onderstaande instructies, houdt het tempo voldoende hoog, doet mee op het bord, gaat rond, controleert en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.*

- OG: Kleur het bureau op mijn teken rood.
- OG: Kleur de deur op mijn teken blauw.
- OG: Kleur het bord op mijn teken groen.
- OG: Kleur de ramen op mijn teken geel.
- OG: Zet een zwart kruisje op jouw plaats.
- ...

Sneller klaar? Dan kan je de leerlingen het grondplan van hun kamer proberen laten tekenen.

Lk.: *Geeft onderstaande instructies en bekrachtigt de kinderen die het gewenst gedrag vertonen positief.*

- OG: De ophalers van de klas mogen op mijn teken de zakjes met materiaal ophalen.
- OG: De andere kinderen steken op mijn hun klasplan in hun huiswerkmap zodat jullie de klas vanavond kunnen tonen aan mama en/of papa.
- OG: Wie klaar is, zet zich flink in stilte.

G Reflectie na de les

Hebben de leerlingen het doel bereikt? Heb je het doel zichtbaar gemaakt naar de leerlingen? Kregen de leerlingen in de slotfase feedback over het/de vooropgestelde doel(en)?
 Wat ging goed tijdens deze les? Waarom ging dit zo goed?
 Waar liep je vast? Waarom denk je dat je vastliep? Wat deed je te weinig/te veel waardoor het vastliep?
 Leg linken met de didactische bouwstenen waar je in deze les expliciet wilde op inzetten.

Ingevulde werkblaadjes:

Naam: _____

Onze klas

Naam: _____

Onze klas

	het bord	

het bureau

de ramen

de banken

de deur

Naam: _____

Onze klas

	X	